

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLYI TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

**PROFESSUAL HUQUQ
FANINING ISHCHI O‘QUV DASTURI (SILLABUSI)**

Bilim sohasi: 100000 – Ta‘lim
Ta‘lim sohasi: 110000 – Ta‘lim
Ta‘lim yo‘nalishi: 60112100 – Milliy g‘oya, ma‘naviyat asoslari va huquq ta‘limi

Fanning ishchi o'quv dasturi (Sillabusi) Chirchiq davlat pedagogika universiteti kengashining 2024_yil "22 06" dagi 19-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchi:

B.M.Qandov – Chirchiq davlat pedagogika universiteti "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi" kafedrasida dotsenti, f.f.d(PhD)

Taqrizchilar:

S.O'.Yo'ldoshev – Farg'ona davlat universiteti "Fuqarolik jamiyati" kafedrasida dotsenti, f.f.d (PhD)

N.Nazarov – Chirchiq davlat pedagogika universiteti "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi" kafedrasida falsafa fanlari doktori professor

Fanning o'quv ishchi dasturi Chirchiq davlat pedagogika universiteti Gumanitar fanlar fakulteti kengashining 2024_yil "26" 06 dagi 12-sonli majlisida muhokamadan o'tkazilgan.

Fakultet dekani: yu.f.n., dots. R.A.Ikramov

Fanning o'quv ishchi dasturi Chirchiq davlat pedagogika universiteti Gumanitar fanlar fakulteti "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi" kafedrasining 2024_yil "22.06" dagi 24-sonli majlisida ko'rib chiqilgan va tasdiqlashga tavsiya qilindi.

Kafedra mudiri: f.f.d., prof. G.G'G'affarova

O'QUV DASTURI (SILLABUS)

Gumanitar fanlar
fakulteti

60112100 – Milliy g'oya, ma'naviyat
asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi

Umumiy ma'lumotlar

Fan nomi: Protsessual huquq		
Fan kodi: Law 5354	Kredit miqdori: 4	Semestr: 5
Kafedra nomi: Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi		
Fan o'qituvchisi: Qandov Bahodir Mirzayevich		
Email: kandov1976@mail.ru		
Fan turi: Tanlov		
Ta'lim shakli:	Kunduzgi	
Baholash shakli:	Imtihon	
Fan tili:	O'zbek	

Fanning qisqacha mazmuni

Fuqarolarning shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy huquqlarini, erkinliklari va manfaatlarini, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari va fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining huquqlari hamda qonun bilan qo'riqlanadigan manfaatlarining himoya qilinishini ta'minlashda fuqarolik ishlari bo'yicha sudlarning roli oshib borayotganligini alohida qayd etish joiz.

Ma'lumki, fuqarolik sud ishlarida ishtirok etuvchilarning huquqlari faqat birinchi instansiya sudidagina emas, balki ishlarning yuqori instansiya sudlarida ko'rilishida ham himoya qilinadi. Agar ishning dastlabki sudda ko'rilishida qonun talablariga rioya qilinmagan bo'lsa va ish holatlarining murakkabligi yoki boshqa sabablarga ko'ra xatoliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa, bunday xatoliklar apellatsiya, kassatsiya va nazorat tartibida ko'rib, aniqlanishi va tuzatilishi mumkin.

Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi qabul qilinishi bilan fuqarolik ishlarini apellatsiya, kassatsiya va nazorat tartibida va yangi ochilgan holatlar bo'yicha qayta ko'rish institutlari birmuncha takomillashdi.

Ta'lim natijalari:

- Kursni tugatgan talabalar:
- “Fuqarolik protsessual huquqi” fanining nazariy-ilmiy muammolari, bu boradagi milliy va xorijiy tajriba qiyosiy tahlili. O'zbekiston Respublikasining fuqarolik protsessual huquqiy fani nazariyasini rivojlantirish tendensiyalari. Jahon

miqyosida nashr etilgan Fuqarolik protsessual kodeksiga sharhlar, ularning ahamiyati. Fuqarolik protsessual huquqiy institutlarni yoritishga doir qanday milliy va xorijiy davriy nashrlarning mohiyati. Fuqarolik protsessual huquqi tizimi va bu boradagi huquqshunos olimlarning ilmiy qarashlari. Fuqarolik protsessual huquqining konstitutsiyaviy, fuqarolik, oila, mehnat, ma'muriy huquq, iqtisodiy protsessual va jinoyat protsessual huquqi hamda boshqa huquq sohalari bilan aloqadorligi. So'nggi yillarda fuqarolik ishlarini sudlarda ko'rish tendensiyasi, fuqarolik sud ishlarini yuritish institutining o'rganilganlik darajasi, nizolarni hal qilishda Plenum qarorlariga tayanish holati va ularning ahamiyati. Fuqarolik sud ishlarini yuritish turlarining ilmiy-nazariy tahlili.

- Kurs natijasiga ko'ra ega bo'ladigan kompetensiyalar (KK):
- Kelajakdagi kasbiy faoliyatda fuqarolik protsessi bosqichlarining ilmiy nazariy tahlili ko'nikmalariga ega bo'ladi (KK-1);
- Ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarishda ishtirok etadi (KK-4).

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Protsessual huquqining predmeti, tushunchasi, tizimi va protsessual huquqining prinsiplari.
M2	Fuqarolik protsessual huquqiy munosabatlar va huquqiy munosabatlar va ularning subyektlari.
M3	Sud xarajatlari. Sud jarimalari
M4	Protsessual muddatlar
M5	Fuqarolik ishlarining taalluqliligi.
M6	Fuqarolik protsessida boshqa shaxslarning huquqlarini himoya qiluvchi davlat boshqaruvi organlari, tashkilotlar va ayrim fuqarolarning ishtiroki.
M7	Da'vo qo'zg'atish huquqi.
M8	Fuqarolik protsessida isbotlash va dalillar.
Oraliq nazorat	
M9	Fuqarolik ishlarini sudda ko'rishga tayyorlash. Sud qarorlari ijrosi.
M10	Nikohni tugatish bilan bog'liq ishlarni sudda ko'rishning protsessual xususiyatlari
M11	Aliment undirish to'g'risidagi ishlarni sudda ko'rishning protsessual xususiyatlari
M12	Jinoyat protsessual huquqi. Jinoyat ijroiya huquqi
M13	Moddiy va protsessual huquq sohalari. Xo'jalik protsessual huquqi
M14	Mehnatga oid nizoli ishlarni sudda ko'rishning protsessual xususiyatlari
M15	Fuqarolik protsessida chet el fuqarolari va tashkilotlar, fuqaroligi bo'lmagan shaxslarning ishtiroki.
Mashg'ulotlar shakli:	
Amaliy mashg'ulot (A)	

A1	Protsessual huquqining predmeti, tushunchasi, tizimi va protsessual huquqining prinsiplari.
A2	Fuqarolik protsessual huquqiy munosabatlar va huquqiy munosabatlar va ularning subyektlari
A3	Sud xarajatlari. Sud jarimalari
A4	Protsessual muddatlar
A5	Fuqarolik ishlarining taalluqliligi.
A6	Fuqarolik protsessida boshqa shaxslarning huquqlarini himoya qiluvchi davlat boshqaruvi organlari, tashkilotlar va ayrim fuqarolarning ishtiroki
A7	Da'vo qo'zg'atish huquqi.
A8	Fuqarolik protsessida isbotlash va dalillar
	Oraliq nazorat
A9	Fuqarolik ishlarini sudda ko'rishga tayyorlash. Sud qarorlari ijrosi.
A10	Nikohni tugatish bilan bog'liq ishlarni sudda ko'rishning protsessual xususiyatlari
A11	Aliment undirish to'g'risidagi ishlarni sudda ko'rishning protsessual xususiyatlari
A12	Jinoyat protsessual huquqi. Jinoyat ijroiya huquqi
A13	Moddiy va protsessual huquq sohalari. Xo'jalik protsessual huquqi
A14	Mehnatga oid nizoli ishlarni sudda ko'rishning protsessual xususiyatlari
A15	Fuqarolik protsessida chet el fuqarolari va tashkilotlar, fuqaroligi bo'lmagan shaxslarning ishtiroki.

O'qitish va o'rganish usullari

Modul ma'ruzalar va amaliy auditoriya mashg'ulotlari hamda talabalarning mustaqil ta'lim faoliyati orqali tashkil etiladi. Ma'ruzalarda genetika kursi mavzularini tahlil qilish uchun zarur bo'lgan nazariy ma'lumotlar beriladi. Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishi nazarda tutilgan.

Amaliy mashg'ulotlarda genetika kursidan o'simlik va hayvonlarda irsiyat va irsiylanish qonunlarini masala hamda mashqlar orqali bajarib boriladi. Mustaqil ta'lim faoliyatida talabalar mavzularni chuqur o'rganib, adabiyotlar va ilmiy jurnallar hamda manbaalardan foydalangan holda mavzularni tahlil qilishi lozim.

Mashg'ulot turi	Ajratilgan soat
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulot	30
Mustaqil ta'lim	60
Talabalarning jami o'quv va o'qitish soatlari	120

Fan bo'yicha talabalar bilimini baholash va nazorat qilish mezonlari

Talabalar bilimlarini nazorat qilish va baholash talabaning faolligi, oraliq nazorat, yakuniy nazorat hamda mustaqil ta'limni baholash orqali amalga oshiriladi.

•**Oraliq nazorat** - bu professor-o'qituvchi tomonidan talabaning modulning birinchi qismi bo'yicha olgan bilimlari va amaliy ko'nikmalarini baholashning muhim bosqichi bo'lib, kelajakda shu fan bo'yicha o'zlashtirishni prognoz qilish ko'rsatkichidir. Oraliq nazoratda talabalar bilimini baholash og'zaki savol-javob va yozma ish orqali amalga oshiriladi. Talaba oraliq nazoratdan o'tmagan taqdirda unga yana 2 marta qayta topshirish imkoni beriladi. **Umumiy baholashning 20 foizi.**

•**Mustaqil ta'limni baholash** – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi. **Umumiy baholashning 50 foizi.**

•**Yakuniy nazorat** - bu professor-o'qituvchi tomonidan talabaning kurs bo'yicha olgan bilimlari va amaliy ko'nikmalarini baholashning umumlashtiruvchi bosqichi hisoblanadi. Yakuniy nazorat yozma ish shaklida o'tkaziladi. **Umumiy baholashning 30 foizi.**

Baholash, oraliq va yakuniy nazorat topshiriqlari (vazifalari) kurs professor-o'qituvchilari tomonidan ishlab chiqiladi, oldindan moderatsiyadan o'tkaziladi va kafedra mudiri tomonidan tasdiqlanadi.

Nazorat turlarini o'tkazish bo'yicha tuzilgan topshiriqlarning mazmuni talabaning o'zlashtirishini xolis, shaffof va aniq baholashga imkon berishi kerak.

Talaba akademik huquqbuzarlikka (qoidabuzarlik) olib keladigan har qanday harakatlarga yo'l qo'ymasligi kerak. Masalan, plagiat, o'zaro kelishib olish, natijalarni qalbakilashtirish, imtihon jarayonida qoidabuzarlik, ya'ni konspekt va shpargakalardan, telefon va boshqa aloqa vositalaridan foydalanishi, imtihon olinadigan xonaning ichida yoki tashqarisida boshqalar bilan muloqot qilishi ta'qiqlanadi. Bunda aybdor talabalar nazorat yoki imtihon jarayonidan chetlashtiriladi to'plagan bali yoki bahosi nolga aylantiriladi.

Fan (kurs) xususiyatlaridan kelib chiqib baholash va nazorat qilish mezonlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilishi mumkin.

Asosiy adabiyotlar		
1.	Jinoyat-protsessual huquqi. Umumiy qism. Darslik. // Mualliflar jamoasi. yu.f.d., dots. G.Z.To'laganova va dots. S.M.Raxmonovalarning umumiy tahriri ostida –Toshkent: TDYU nashriyoti, 2016. – 468 bet.	
2.	Fuqarolik ishlari bo'yicha protsessual hujjatlar. O'quv qo'llanma. Mas'ul muharrir y.f.d. Z.N.Esanova. – T.: TDYU,2016. – 403 bet.	
Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar		
1.	Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси. Расмий нашр.	

	Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги. – Тошкент: Адолат, 2020.
2.	Ўзбекистон Республикасининг “Суд қарорларини қайта қўриш институти такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг фуқаролик процессуал кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида” 2021 йил 12 январдаги УРК-661-сон Қонуни // Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари миллий базаси. www.lex.uz .
3.	Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 24 июлдаги “Судлар фаолиятини янада такомиллаштириш ва одил судлов самарадорлигини оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-6034-сон Фармони.
4.	Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сонли Фармони билан тасдиқланган “2022 - 2026 йилларга мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегияси”.
5.	Мамасиддиқов М.М. Фуқаролик процессида тарафлар, уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари (илмий-амалий қўлланма). – Т.: ЮМОМ нашриёти, 2012. – 36 бет.
6.	Марипова С.А. Гражданский процесс. – Ташкент: ТПОИ, 2011. – 560 с.
7.	Мамасиддиқов М.М. Фуқаролик процессуал ҳуқуқи. Дарслик. Умумий қисм. – Т.: ТДЮИ, 2012. – 516 б.
8.	Фуқаролик процессуал ҳуқуқи. Дарслик. Махсус қисм. Муаллифлар жамоаси // Масъул муҳаррир: ю.ф.д. З.Н.Эсанова. – Тошкент, 2013.
9.	Мамасиддиқов М.М. Фуқаролик процессуал ҳуқуқи. Дарслик. Умумий қисм. – Т.: ТДЮИ, 2014.
10.	Оила ва никоҳ муносабатларидан келиб чиқувчи низолар бўйича суд амалиёти. Амалий қўлланма. – Тошкент, 2017.
11.	Хабибуллаев Д. Фуқаролик процессуал ҳуқуқи (саволлар ва жавоблар). Ўқув қўлланма. – Тошкент: ТДЮИ, 2018. – 300 б.

Internet manzillari

1. www.pedagog.uz
2. www.edu.uz
3. <http://ziyonet.uz>
4. <http://www.cspi.uz>